

віолончелі та фортепіано (1960). Останнім часом музика композитора стає все більш популярною, а його внесок у сучасну музику вважається дуже значущим.

«Меса для двох хорів без супроводу» («Mass for Double Choir a cappella») — найвідоміший твір Ф. Мартіна. Тривалий час він розглядав цю композицію 1922–1926 рр. як особисту справу, а точніше як щось між Богом і собою, що частково пояснює, чому діяч зовсім не докладав зусиль до її виконання. Лише в 1963 р. відбулася прем'єра твору. Характерним для меси є прагнення до тонкого балансу між віковою традицією та більш сучасною ідіомою.

Меса написана на канонічний текст. У ній наявні всі 5 основних частин. Музичний текст твору містить зв'язок з епохою Відродження, має багато т. зв. бахівських інтонацій. Це помітно в акапельному підході до створення меси, техніці імітації та плавному русі без метричної стриманості.

У творі панує дух старовинної музики.

Наприкінці частини «Gloria» є особливе посилання на Й. Баха, коли при словах «Patris» і «Amen» два голоси сопрано по черзі віддають себе швидким нотам екстатичної, обертової мелодії. Ця риторична фігура, відома як циркуляція, часто використовувалася в музиці німецького бароко для зображення вічного життя та сили Святого Духа.

Виконання «Меси без супроводу» вимагає від виконавців високого рівня вокальних навичок та музичної майстерності. Меса написана для двох хорів без супроводу, і це становить певну складність для виконання та вимагає від співаків чіткого інтонування й бездоганного ансамблевого збалансованого звучання. Виконавці мають дуже уважно прислухатись до іншого хору та чітко дотримувати вказівок автора й диригента.

Твір дуже різноманітний, кожна частина меси має власний характер та насичені, часто неочікувані зміни виконання. Це вимагає від співаків гарного володіння вокальними навичками, щоб могли повністю розкрити характер твору.

Неабияк важливо передати емоційний характер, оскільки твір духовний і написаний автором, як той сам зазначав, «лише для Бога та для нього самого». У творі простежуються коливання емоційних переживань і нетипові характери частин.

О. Циганок

**ЗАСОБИ МУЗИЧНОЇ ВИРАЖАЛЬНОСТІ В ХОРОВІЙ МІНІАТЮРІ «НІЧ»
З ТРИПТИХА «АЛІЛУЯ» В. СИЛЬВЕСТРОВА**

О. Tsyhanok

**MEANS OF MUSICAL EXPRESSIVENESS IN THE CHORAL MINIATURE “NIGHT”
FROM THE TRIPTYCH “HALLELUJAH” BY V. SYLVESTROV**

Триптих для змішаного хору а cappella під назвою «Алілуя» створено композитором В. Сильвестровим у 2006 р. Три частини циклу — «Вечір», «Ранок», «Ніч» — відображають етапи людського життя: легку та безтурботну молодість, натхненну й розважливу зрілість; мудру старість. «Ніч» із триптиха для хору а cappella «Алілуя» — це один з останніх хорових творів композитора В. Сильвестрова. Хорова мініатюра «Ніч» завершує триптих і є проникливою, ліричною частиною циклу. У її простій діатонічній мелодії, створеній на секвенційному розвитку, полягає глибока філософія простоти і водночас унікальної світобудови.

В основі кожної частини лежить одне слово — «Алілуя». Воно вимовляється при зверненні до найвищих сил, до Бога, і використовується в низці християнських конфесій. Це спів захопленого, триумфального характеру, з вільним мелізматичним співом голосних (особливо останнього складу). Уперше наспів виник у культовій практиці семітських племен. Треба зазначити, що слово «Алілуя» збережено в оригінальній вимові та без перекладу.

Завершується кожна частина словом «Амінь» — завершальна акламація (вигук) у молитвах і псалмах християнства, покликана підтверджувати істинність промовлених слів (арамейською означає «правда»).

Усі засоби виражальності, використані у творі, спрямовані на розкриття ніжного, ліричного, молитовного образу:

- повільний темп (*Andante*, = 60);
- характерні авторські ремарки (*poco rubato* — поступово вільно, *leggiero* — легко, *lontano* — віддалено, *sotto voce* — напівголосно);
- кантиленне звукознавство *legato*;
- гнучка рухлива динаміка в межах тихого звучання (*ppp* — *mp*);
- агогічні відхилення (*ritenuto*, *accelerando*);
- багата гармонійна мова;
- ліричне соло тенору;
- змішаний тип фактури (гомофонно-гармонічна з елементами імітаційної поліфонії та пуантилістичного викладу), наближений до інструментального складу листа;
- самобутнє метроритмічне рішення (використання складного змінного метра: 3/8, 6/8, 5/8, 9/8);
- наскрізний розвиток форми (складна тричастинна форма);
- використання характерних прийомів хорового виконання (спів на мармарандо, тривалі ювіляції (розспіви) слів) та ін.

Музика Валентина Сильвестрова зберігає глибоку духовність, проникливість та молитовний стан, пов'язаний із характером стародавнього християнського співу, хоча музично не має з ним нічого тотожного.

О. Висоцький

**ЯКОБ ДЕ ХАН МЕСА «BREVIS»,
МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ IV ЧАСТИНИ «BENEDICTUS»**

О. Vysotskyi

**ЯКОВ ДЕ ХАНН'С МАСС “BREVIS”,
MUSIC-THEORETICAL ANALYSIS OF PART IV “BENEDICTUS”**

Цей номер викладено в простій двочастинній формі. Перша частина має форму періоду, що складається з двох речень, які мають подібну ритмічну структуру викладу музичного матеріалу.

У першому реченні композитор акцентує на тексті «Benedictus qui venit» «Благословен, хто йде», а в другому реченні, котре має структуру повторної будови, використовується повний рядок «Benedictus qui venit in nomine Domini» — «Благословен, хто йде в ім'я», тому речення нараховує 10 тактів.

Третє речення носить узагальнюючий характер. Композитор використовує текст усього рядка і музичний матеріал не має пауз у своєму складі.